

MEĐUNARODNA
PREPORUKA

OIML R 79
Izdanje 1997.

Zahtjevi za označivanje pretpakiranih proizvoda

ORGANISATION INTERNATIONALE
DE MÉTROLOGIE LÉGALE

MEĐUNARODNA ORGANIZACIJA
ZA ZAKONSKU METROLOGIJU

Naslov izvornika:
Labeling requirements for prepackaged products
Exigences pour l'étiquetage des produits préemballés

NAKLADNIK: *Državni zavod za mjeriteljstvo i Hrvatsko mjeriteljko društvo* • GLAVNI UREDNIK: *Mladen Jakovčić* • ODABRALI I PRIREDILI: *Mirko Vuković, Mladen Jakovčić* • PREVEO: *Mirko Vuković* • LEKTORIRAO: *Luka Vukojević* • PRIPREMA SLOGA: *LASERplus d.o.o., Zagreb, Mirela Mikić Muha* • Zagreb, listopad, 2006.

Prijevod međunarodne preporuke OIML R 79 nije namijenjen za raspačavanje nego kao radni materijal isključivo za potrebe DZM-a i HMD-a.

SADRŽAJ

<i>Predgovor</i>	2
1 Područje primjene	3
2 Nazivlje	3
3 Identitet proizvoda	4
4 Naziv i mjesto poslovanja proizvođača, punitelja, raspačavača ili uvoznika	4
5 Iskazana netokoličina pretpakiranoga proizvoda	4
6. Praksa obmanjivanja	5
7 Iznimke	5
Dodatak A Mjerne jedinice i znakovi (obvezatni)	6
Dodatak B Veličine brojaka i slova za iskazivanje netokoličine potrošačkih pakovina (obavijesni)	8

PREDGOVOR

Međunarodna organizacija za zakonsku metrologiju (OIML) svjetska je međuvladina organizacija čiji je osnovni cilj usklađivanje propisa i metrološki nadzor koje primjenjuju nacionalne metrološke službe ili srodne organizacije njezinih država članica.

Dvije su osnovne vrste OIML publikacija:

- 1) **međunarodne preporuke (OIML R)**, koje su model propisa kojima se utvrđuju potrebne metrološke značajke mjerila te metode i oprema za provjeru njihove sukladnosti; države članice OIML-a moraju u najvećoj mogućoj mjeri primjenjivati te preporuke;
- 2) **međunarodni dokumenti (OIML D)**, po naravi su obavijesni dokumenti, a svrha im je poboljšati rad metroloških služba.

Nacrte preporuka i dokumenata OIML-a izrađuju tehnički odbori ili pododbori koje osnivaju države članice. Određene međunarodne i regionalne ustanove također sudjeluju u tome radu na savjetodavnoj osnovi.

Sporazumi o suradnji uspostavljaju se između OIML-a i određenih ustanova, kao npr. ISO-a i IEC-a, s ciljem izbjegavanja proturječnih zahtjeva; posljedica toga je da proizvođači i korisnici mjerila, ispitni laboratoriji itd. mogu primjenjivati istodobno publikacije OIML-a i publikacije drugih ustanova.

Međunarodne preporuke i međunarodni dokumenti objavljuju se na francuskome (F) i engleskome (E) jeziku i podvrgavaju se periodičnim prerađbama.

Ovu publikaciju, s oznakom OIML R 79 (E), izdanje iz 1997. godine, priredio je tehnički odbor TC 6, *Pretpakirani proizvodi*. Međunarodni odbor za zakonsku metrologiju prihvatio ju je 1996. godine i ona nastavlja prethodno izdanje iz 1989. godine.

Publikacije OIML-a mogu se dobiti u sjedištu organizacije:

Bureau International de Métrologie Légale
11, rue Turgot – 75009 Paris – France
Telefon: 33 (0) 1 48 78 12 82
Faks: 33 (0) 1 42 82 17 27
E-mail: Oiml@oiml.org
Internet: www.oiml.org

ZAHTEJEVI ZA OZNAČIVANJE PRETPAKIRANIH PROIZVODA

1 Područje primjene

- 1.1 Ova preporuka obuhvaća zahtjeve za označivanje pretpakiranih proizvoda sa stalnim nazivnim sadržajem s obzirom na:
 - a) identitet proizvoda
 - b) naziv i mjesta poslovanja proizvođača, punitelja, raspačavača, uvoznika ili prodavača namalo i
 - c) netokoličine proizvoda.
- 1.2 Pretpakirani proizvodi s promjenjivim sadržajem ne obrađuju se u ovoj preporuci, a sposobni su zadovoljiti dodatne zahtjeve ako su navedeni u nacionalnim propisima.
- 1.3 Pretpakirani proizvodi, osim ako ne podliježu drugim posebnim zakonima ili propisima, moraju se označivati u skladu s ovom preporukom prije nego što se ponude na prodaju namalo
- 1.4 Ova preporuka ne obuhvaća postojeće nacionalne propise koji se tiču zdravlja, sigurnosti ili poreza, ili drugih pitanja kao što su granični datum za prodaju ili uporabu, temperatura skladištenja itd.; međutim takvo označivanje treba uzimati u obzir ako je to potrebno. Naznačivanje sastojaka na naljepnici pakovine ili nutricionistički podatci o prehrambenim proizvodima, bez obzira na to jesu li obvezatni ili nisu, također nisu obuhvaćeni ovom preporukom.

2 Nazivlje

- 2.1 Pretpakirani proizvod

Svaka potrošačka roba koja je zatvorena u spremnik ili omotana na bilo koji način te čija je količina određena i prikazana na njezinoj naljepnici prije nego što se ponudi na prodaju.
- 2.2 Netokoličina

Količina označenoga proizvoda u pakovini osim omota i svih drugih gradiva zapakiranih s takvim proizvodom.

Napomena: Taj se naziv odnosi na specifikacije na pakovini, a ne uzima u obzir stvarni sadržaj u pojedinačnoj pakovini. Postupci za određivanje zadovoljava li proizvodnja zahtjeve iz propisa daju se u preporuci OIML R 87, *Netosadržaji u pakovinama*.
- 2.3 Etiketa

Svaki napisani, tiskani ili grafički sadržaj stavljen, primijenjen, pričvršćen, utisnut, oblikovan ili nanesen kao reljef na pakovinu ili koji se pojavljuje na pakovini koja sadržava bilo koji proizvod radi određivanja vrste proizvoda, označivanja ili davanja podataka o proizvodu ili sadržaju pakovine; međutim nadzorna etiketa ili drugi nepromidžbeni tekst stavljen na proizvod ili koji se pojavljuje na proizvodu ne smije se smatrati naljepnicom s podacima propisanim ovom preporukom.
- 2.4 Glavno mjesto za etiketu s podacima

Dio pakovine koji je najprikladniji da bude prikazan, prezentiran, pokazan ili provjeren pod normalnim i uobičajenim uvjetima prikazivanja.
- 2.5 Osoba (osobe)

U jednini i množini, ovisno o slučaju, uključuje pojedince, partnere, korporacije, tvrtke, društva i asocijacije.
- 2.6 Potrošačka pakovina

Pakovina koja se obično proizvodi ili raspačava za prodaju krajnjemu potrošaču preko maloprodajnih agencija ili na drugi način.

2.7 Nepotrošačka pakovina

Svaka pakovina namijenjena jedino za industrijsku ili institucijsku uporabu ili za raspačavanje naveliko.

3 Identitet proizvoda

- 3.1 Glavno mjesto za etiketu s podacima na pakovini mora nositi specifikaciju koja identificira proizvod, osim ako nije omotan prozirnim omotom koji omogućuje da se proizvod lako identificira.
- 3.2 Identitet proizvoda mora biti jedna od glavnih značajka glavnog mjesta za etiketu s podacima te mora biti takve veličine i tako postavljen da se lako čita i razumije.
- 3.3 Identitet proizvoda mora biti označen jednom od sljedećih oznaka redom njihova navođenja:
 - a) naziv koji je specificiran ili koji se zahtijeva u primjenjivim nacionalnim zakonima ili propisima
 - b) opći ili uobičajeni naziv proizvoda
 - c) generički naziv ili drugi odgovarajući opisni naziv, kao što je specifikacija koja obuhvaća izjavu o funkciji.

4 Naziv i mjesto poslovanja proizvođača, punitelja, raspačavača ili uvoznika

- 4.1 Naljepnica pretpakiranih proizvoda mora uočljivo specificirati naziv i mjesto poslovanja osobe odgovorne za svaku od sljedećih radnja: proizvodnju, pakiranje, raspačavanje, uvoz ili preprodaju proizvoda. Kad osoba ne proizvodi ili ne puni proizvod čiji se naziv nalazi na naljepnici, naziv može biti kvalificiran frazom koja otkriva vezu takve osobe s proizvodom npr.: "proizveden za ...", "raspačava ...", "označio ...", "uvoznik ..." ili "prodaje ...".

Napomena: U određenim slučajevima identitet proizvođača ili punitelja može se dodati kao šifra ako je to dopušteno nacionalnim propisima.
- 4.2 Oznaka mjesta poslovanja s potpunom poštanskom adresom mora biti u skladu s nacionalnim zakonima i poštanskom uporabom ili se može prikazati oznakom (kao što je kodirani broj) ako je to dopušteno nacionalnim propisima.

5 Iskazana netokoličina pretpakiranoga proizvoda

- 5.1 Pretpakirani proizvod mora nositi oznaku netokoličine proizvoda na glavnome mjestu za etiketu s podacima. Oznaka se može staviti na jednom od sljedećih mjesta: na početnome mjestu pakiranja, na mjestu uvoza ili na mjestu prodaje.

Napomena 1.: Metrološki zahtjevi za netosadržaj u pakovinama dani su u OIML R 87, *Netosadržaj pakovina*.

Napomena 2.: Za određene proizvode nacionalni propisi mogu zahtijevati obilježavanje ocijeđene mase.
- 5.2 Zahtjevi i iznimke za male i miješane pakovine moraju biti u skladu s nacionalnim propisima.

Napomena: Naziv mala pakovina obuhvaća takve jedinice kao pojedinačne paketiće soli, papra, šećera, pojedinačno umotane komade bombona itd. Miješane su pakovine one koje sadržavaju dvije ili više pojedinačnih pakovina ili jedinica različitih potrošačkih roba.
- 5.3 Netosadržaj mora se izražavati u količinama najveće cijele jedinice mase, obujma, duljine, ploštine ili kombinacije tih jedinica u skladu s dodatkom A.

- 5.3.1 Ovisno o nacionalnim zahtjevima i običajima, oznaka netosadržaja za posebni proizvod može se izraziti na sljedeći način:
- obujmom (na specificiranoj referentnoj temperaturi određenoj u skladu s nacionalnim propisima) ako je proizvod kapljevina ili viskoza. Referentna temperatura obično se pojavljuje na naljepnici
 - masom ako je proizvod u čvrstome stanju, polučvrstome stanju ili viskoznan, smjesa čvrste tvari i kapljevine ili čvrsti dio smjese čvrste tvari i kapljevine
 - duljina u mikrometrima upotrebljava se u prvome redu za izražavanja debljine manje od 1 mm za proizvode kao što su polietilenski filmovi
 - količinama koje se čvrsto temelje na utvrđenoj uobičajenoj potrošačkoj uporabi i trgovačkome običaju, ako takve veličine osiguravaju točne i prikladne podatke potrošaču. Na primjer, može se upotrebljavati oznaka sadržaja kapljevine prema masi, ili čvrste tvari, polučvrste tvari ili viskoznoha proizvoda prema obujmu ili broj.
- 5.3.2 U slučaju proizvoda pakirana u spremnik oblikovan za isporuku proizvoda pod tlakom, oznaka mora pokazivati netokoličinu u masi koja će biti izbačena kad se primjenjuju upute za uporabu. Tlačno punilo uključuje se u oznaku netokoličine. Oznake količine moraju biti kilogram, gram ili miligram.
- 5.4 Oznaka količine u brojenju mora se izražavati u cijelim brojevima.
- 5.5 Prikazivanje podataka
- 5.5.1 Oznake količine manje od cijeloga broja mogu sadržavati desetične razlomke od ne više od tri mjesta, pod uvjetom da izjava zadovoljava podtočku 5.5 i tablicu 2.
- 5.5.2 Oznake netokoličine moraju biti masnim slovima, lako čitljive, s kontrastom koji ih razlikuje od drugih podataka na pakovini; ipak kad se vrijednost netokoličine utiskuje, reljefno nanosi, ili nanosi na površinu pakovine, tada svaki drugi zahtijevani podatak na naljepnici mora se dati uočljivo drugdje na površini ili na naljepnici.
- 5.5.3 Oznake netokoličine moraju biti slovima ili brojkama najmanje veličine utvrđene u odnosu na površinu glavne etikete pakovine ili količinu zapakiranog sadržaja. (Vidi dodatak B).
- 5.6 Značenje brojeva na naljepnici
- Općenito broj koji se upotrebljava na naljepnici mora biti prikazan do s tri brojke u desetičnome sustavu. Dopuštene su tri iznimke:
- količine ispod 100 g, 100 mL, 100 cm³, 100 cm² ili 100 cm mogu se prikazivati s dvije brojke
 - krajnje ništice desno od desetičnog znaka ne trebaju se izražavati
 - ako je količina manja od jedan, ona se mora prikazati u desetičnome sustavu s brojkom ništa koja prethodi desetičnomu znaku. Oznake kao što su "pola kilograma" nisu prihvatljive.

6. Praksa obmanjivanja

- Razina punjenja: Pakovine se moraju napuniti tako da kupac ne bude razumno obmanut što se tiče količine ili identiteta proizvoda koji one sadržavaju, uzimajući u obzir sve priznate i prihvaćene prakse proizvodnje koje može upotrebljavati proizvođač ili punitelj.
- Oblikovanje pakovine i naljepnice: Pakovine se moraju proizvoditi, konstruirati ili prikazivati tako da kupac ne bude razumno obmanut što se tiče količine ili identiteta proizvoda sadržana u njima.
- Ako se pretpakirani proizvod označi na više od jednog mjesta na ambalaži ili njegovu omotu, podatci na svim natpisima moraju biti istovrijedni i u skladu sa zahtjevima ove preporuke.

7. Iznimke

Iznimke od zahtijevanih podataka na etiketama pretpakovina mogu se dati na temelju nacionalne prakse, međutim takve se iznimke moraju izrijekom navesti u nacionalnim propisima.

DODATAK A
MJERNE JEDINICE I ZNAKOVI
 (obvezatni)

- A.1 Mjerne jedinice moraju se izražavati riječima ili znakovima. Tablica 1. daje jedinicu i odgovarajući znak za mjerenja.

Tablica 1.: Mjerne jedinice

Jedinica	Znak ^(a)
miligram	mg
gram	g
kilogram	kg
tona	t
litra ^(b)	L ili l
mililitra	mL ili ml
mikrometar	m
milimetar	mm
centimetar	cm
decimetar	dm
metar	m
čtvorni milimetar	mm ²
čtvorni centimetar	cm
čtvorni metar	m ²
kubični centimetar	cm ³
kubični decimetar	dm ³
kubični metar	m ³

- ^(a) Znakovi se ne mijenjaju po padežima.⁽¹⁾
- ^(b) Alternativni znak za litru (L) prihvatila je Opća konferencija za utege i mjere (CGPM) kako bi se izbjegao rizik brkanja slova l i broja 1. Slovo l pisano kurzivom nije odobren znak za litru.

- A.1.1 Samo jedan razmak mora se upotrebljavati za odvajanje broja od mjerne jedinice.
- A.1.2 Odgovarajuće fraze kao "neto", "netomasa", "netosadržaj" ili "netokoličina" mogu se upotrebljavati s obzirom na netokoličinu. Takve se fraze stavljaju prije ili nakon oznake netokoličine.
- A.1.3 Upotrijebljena jedinica ovisi o tipu mjere i netokoličini proizvoda. Tablica 2. pokazuje ispravnu jedinicu za niz mjera i veličina.

⁽¹⁾ U engleskom izvorniku stoji: Ne treba upotrebljavati ni zarez ni slovo "s" iza znakova (napomena prevoditelja).

Tablica 2.: Odabir jedinica

Vrsta mjere	Netokoličina proizvoda (q)	Jedinice
obujam ^(a) kapljevine	$q < 1000 \text{ mL}$ $1000 \text{ mL} \leq q$	mL (ml) L (l)
obujam – kubični (čvrste tvari)	$q \leq 1000 \text{ cm}^3 (1 \text{ dm}^3)$ $1 \text{ dm}^3 < q < 1000 \text{ dm}^3$ $1000 \text{ dm}^3 \leq q$	cm^3 , mL (ml) dm^3 , L (l) m^3
masa ^(b)	$q \leq 1 \text{ g}$ $1 \text{ g} \leq q < 1000 \text{ g}$ $1000 \text{ g} \leq q$	mg g kg
duljina ^(c)	$q < 1 \text{ mm}$ $1 \text{ mm} \leq q < 100 \text{ cm}$ $100 \text{ cm} \leq q$	mm mm or cm m
ploština	$q < 100 \text{ cm}^2 (1 \text{ dm}^2)$ $1 \text{ dm}^2 \leq q < 100 \text{ dm}^2 (1 \text{ m}^2)$ $1 \text{ m}^2 \leq q$	mm^2 or cm^2 dm^2 m^2

^(a) Vidi 5.3.1a^(b) Vidi 5.3.1b^(c) Vidi 5.3.1c

DODATAK B
VELIČINE BROJAKA I SLOVA ZA ISKAZIVANJE
NETOKOLIČINE POTROŠAČKIH PAKOVINA
 (obavijesni)

- B.1 Nije postignut konsenzus o najmanjoj veličini slova koja se zahtijevaju za etikete na prepakiranim proizvodima. Ovaj dodatak daje postojeće zahtjeve u SAD-u i EU-u samo kao primjer.
- B.2 Primjeri zahtjeva za najmanju veličinu brojaka i slova
- B.2.1 U Sjedinjenim Američkim Državama naprimjer zahtjevi za najmanju veličinu brojaka i slova u odnosu na površinu glavne etikete pakovine prikazani su u tablici 3. Te je zahtjeve prihvatila Nacionalna konferencija za utege i mjere, a objavio Nacionalni institut za etalone i tehnologiju u Priručniku 130, *Ujednačeni zakoni i propisi*, 1996. godine.
- B.2.2 Površina glavne etikete na pakovini
- Površina (ne uključuje vrh, dno, prirubnice na vrhovima i dnu limenke te ramena i vrat boca ili posuda) mora se odrediti na sljedeći način:
- B.2.2.1 U slučaju pravokutne pakovine, kad se cijela strana može ispravno smatrati glavnom etiketom, umnožak visina \times širina.
- B.2.2.2 U slučaju cilindrične ili približno cilindrične pakovine, 40 % umnoška visine pakovine \times opseg.
- B.2.2.3 U slučaju bilo kojega drugog oblika pakovine, 40 % ukupne površine pakovine ili površina koja se smatra glavnom pakovine u skladu s podtočkom 2.4.

Tablica 3.: Najmanja visina brojaka i slova

Površina glavne etikete u četvornim centimetrima (A)	Najmanja veličina brojaka i slova u milimetrima	Najmanja veličina: naneseni podatci na naljepnici, oblikovani ili na površini spremnika u milimetrima
$A \leq 32$	1,6	3,2
$32 < A \leq 161$	3,2	4,8
$161 < A \leq 645$	4,8	6,4
$645 < A \leq 2581$	6,4	7,9
$2581 < A$	12,7	14,3

- B.2.3 U Europskoj uniji npr. Smjernica Vijeća 76/211/EEC propisuje najmanju veličinu slova u odnosu na količinu netosadržaj kako je prikazana u tablici 4.

Tablica 4.: Najmanja visina brojaka i slova

Netosadržaj (C)	Najmanja visina brojaka i slova u milimetrima
$C \leq 50$ g (ili mL)	2
50 g (ili mL) $< C \leq 200$ g (ili mL)	3
200 g (ili mL) $< C \leq 1$ kg (ili L)	4
1 kg (ili L) $< C$	6